

A

8

9

8

1

—

V

I

.

MS.U.

6 1

ACADEMIA ROMANA

FILIALA CLUJ

BIBLIOTECA

1998

FILM: 1

8 2 5 9 6

BREVIS in
 STUDIVM
 GEOGRAPHICVM
 INTRODUCTIO
Prooemium

S. I. Geographia est Terra universa
 quatenus nobis cognita est, Descriptio. Dif-
 fert à Cosmographia, quae totius universi
 à Chorographia quae Regionis alicujus, à
 Topographia, quae Loci alicujus particula-
 ris utpote pagi vel oppidi est descriptio.

S. 2. Terra summa intelligimus Terram
 complexam una cum Aëre, quia verò
 haec est Figura globosa, Globus Terraque
 vocatur, ut distingatur à globo caelesti,
 in quo Asterismi comparantur.

S. 3. Ad demonstrandas varias Propo-
 sitiones

Caput 15.

Annex vero Finnia sunt Ula et Hyman
§. 5. Regio haec in provincias 5 distin-
gitur, quarum Finnia cum Insulis ori-
entem tenet. Gothia et Sveonia Occi-
dentem, Nordlandia et Lapponia aquilonem
tenent.

§. 6. Gothia dividitur in Ostrogothiam,
Sudergothiam, et Westrogothiam.

Ostrogothia 2 regionibus distincta est,
quarum 1. est Ostrogothia Propria s. Gothia
orientalis. Ostgotland ubi Norwepingus
ampla munita cultu et artibus manuarum
2. Smalandia In qua Calmar s. Calmaria
urbis elegantis forma portu et mercatura
insignis. Hincopingo s. Hencopinga urbs
mediocris tribunalis Gothiae sedes.

Insulae huic pertinentes sunt. In mari
Baltico Gotland Gothlandia et Oeland
s. Oelandia.

§. 7. Sudergothia s. Gothia Australis
Sudergothland sive Scania in Regiones 3
distinguitur quarum 1. est Bleckinga
s. Bleckingen. In qua Carlron s. Caroli
corona

De Suecia.

corona, portus castelli duobus munitus
et recipiendi navigii bellici peropportu-
nus. Carlshaden Caroli portus castro
firmatus. 2. Scania Propria s. Schonen
Skone ubi Lund s. Lunden s. Lundinum
Scanor. metropolis Provincia Episcopatu, et
academia insignis. Helsingberg s. Hel-
singburgum, oppidum ad os Freti Ore-
lundici 3. Hallandia s. Halland ubi
Halmstadt s. Halmstadium urbs provin-
cia prima.

§. 8. Westrogothia Gothia Occiden-
talis Westgotland in Regiones 4 divisa
1. est Bahusia Prefectura ubi Bahus urbs
2. Dalia Provincia s. Daliland ubi Dale-
buro s. Daleburgum oppidum ad Laun-
venner
3. Wermia s. Wermeland ubi Carlstadt
s. Carlostadium Gymnatio et Superinten-
dentis sede cara.
4. Westrogothia Propria seu Gothia Occi-
dentalis s. Westgotland ubi Getenburg
urbs maritima Superintendenti et Gymna-
sio domicilium praebet

§. 9. Suecia

Capitulum 15.

S. 9. Suecia Propria s. Sveronia sive
 1. den in Regiones 5 divisa quatuor. I. est
 Dalecarlia s. Dalakerten, Dahlarna cupri
 fodinis nota, ubi est Fahlarna, qua est ga-
 ruhla Kafferborg magna fodina, cupri
 montium oppidum mediore, cupri fodinis
 et officinis notata. Soether s. soethera
 oppidum cuentesis nummis cupreis desti-
 natum. Hedemore urbs ad salam annem
 2. molis pulveris Pyri nobilis 2. Uplandia
 s. Upland Ducatus titulo insignita, ubi up-
 hal, s. uphala Archiepiscopatu et Acad-
 emia nobilis. Stockholm s. Holmia urbs
 3. spectabilis et Regum sedes 3. Suder-
 mannia s. Sudermantad ubi Niskoping
 s. Nicopia. 4. Nericia s. Nerike Provincia
 exilis, argenti fodinis, et officinis ferri
 Jara, ubi Orebro, s. Orebro ad lacum Helo-
 merum. 5. Westermannia s. vernasnia
 Westermantad ubi Königsholm Secespy
 Regit Westeras s. Arosia urbs Episo-
 palis.

S. 10. Nordlandia s. Nordland in Ditione
 net 6

De Suecia.

net 6. distincta. Quatuor. I. Gestricta Ge. 1.
 Strick Gestrictland fodinis ferri cupriq;
 abundat. ubi Gewk s. Geste Gevalia
 urbs maritima, portui Gymnasio, et Commer-
 cii opportuna. 2. Halvingia Halvinga 2.
 Helsingland cuius oppida: Hudvigstana
 Hudvigovelda Emporium Soderhaven
 s. Soderhafen urbs nova fabrica com-
 mercii et artificii destinata. 3. Medel- 3
 padia s. Middelpadia, ubi Funtrab urbs
 nova firma. 4. Jemtia s. Jempte 4
 land, ubi Dore Dora castrum propi-
 gnaculis munitum. 5. Angermannia s. 5.
 Angermantand Lyby et Petri horrida.
 In qua Hermodand s. Hermodandia oppi-
 dum portu et Gymnasio nobile. Arnes s.
 Arnesia cupri mineis dives. 6. Bothnia 6
 occidentalis vester Bothnien, ubi oppida
 Uma mercatu nobili. Torne s. Torna
 oppidum primarium, et mercatu notum.

S. 11. Laponia s. Lappia Suecia Lap-
 land, inulta et horrida regio. ubi Uma
 Lappmarck Laponia Umenfi.

S. 12. Finnia Finlandia. Finland
 Regio.

Caput 15.

Regio est vasta in provincias 7 divisa, quae sunt (1) Bothnia orientalis, quae et Cajania seu Cajanen. ubi Cajaneburg s. Cajaneburg quoniam urbs prima, castro expugnatum difficili munita. Christinenstadt, s. Christinepolis urbs non ignobilis. (2) Finna provincia. Das eigentliche Finland ubi Ny Stadt s. Nyckerte s. Neostadium, urbs aegans meretur, et paulo anno 1723. cum Rusis in illa celebratur. Abo s. Abou caput est totius Regionis, Episcopatus et Academia sedes. Aland s. Alandia insula in sinu Bothnico. (3) Neolandia s. Norvicia Bothnico. Myeland provincia Australis. In cuius tractu Raseburg s. Raseburgum urbs portu, Emporio, et comitatus titulo insignita. Helsingfors s. Helsingfors portus insignis. (4) Tavastia s. Tavastia Wastland ubi Tavasthus s. Tavastia quo et Croneburg oppidum cum castro intra paludes. (5) Carelia Suevica s. Carelen Kockolack s. Coccolania oppidum munitum ad lacum. (6) Savola da s. Savolax. In qua Ny. Ad s. Utilina castrum novum propugnaculo munitum inter

De Suecia

tum inter paludes Lapwepit (7) Kexholmia Suevica s. Kexholm, ubi Lexa oppidum tenue

§. 13. Archiepiscopatus est unus Upsalienfis Episcopatus 5. Sincoping, Sunden, Sara, Stregne, Westeras, Wexic, Abo, Wibborg. Superintendentum sedes 6. Calmar, Carlstadt, Gothenburg, Gottland, Hernösand, Wibby. Academia celebratur 3. Abou, Sundis, Upsalis; sedes Regis. Stockholm Carlsbergen, Ulrichthal, Salestadt, Drottinghelen, Steinigen, König. Soehr.

§. 17. Regio est frigida, collibus et lacubus infesta, habet agrum ferilem. Venationi tamen, piscationi, equitio, et eruditione cupri, ferrig metallic idoneum.

§. 15. Res quibus Regio haec abundat sunt lignum, equi generosi, alicyromades, ursi, diversaq ferarum genera cuprum ferrum, magnet, defectum veri patitur frugum vini, salisq.

§. 16. Incola originis germanicae sunt culti

culti, fortes, constantes et Industrii, qui
veri ad Lapponiam divergunt, barbari atque
inulti.

§. 17. Regimen Regni hō 1718. post obi-
tum Caroli 12mi ad limitatam redactum po-
testatem, non hereditatis sicut olim, sed
electionis ordine, et libera optimatum, po-
puliq; auctoritate conceditur. Hodie si-
mortuus sit ex gente Hapsburgica, Cos-
selaus Fridericus natus hō 1676 hō
verō 1720 Rex electus, regnat Successor
ex domo Holstiae Gottorpensi Adolphus
Fridericus hō 1710 natus hō verō 1743.
electus

§. 18. Vires feroc. ad 80 millia, et
60 Naves bellicas succedere possunt.

§. 19. Religio Lutherana ab hō 1527.
per Sueciam et Finlandiam viget. Pagana
quorū in quibusdam Lapponiae terris huc
usque in usu est.

C A P U T XVI^{um}
De
RUSSIA MAGNA
et UKRAINA. *Sectio*

SECTIO I^{ma}
DE
RUSSIA MAGNA seu
MOSCOVIA.

§. 1. Russia Magna à Russo Duce
Moscovia s. Moscan non tam à Moscua
Metropoli, quam à fluvio cognomine, qui
urbem adluit denominata dicitur ab Insi-
gni Aquila Russia nigra, ut ab Alba Lith-
vania et Rubra Polonia Provincia discre-
minetur.

§. 2. Regio haec in Septentrione Fin-
nia Suecia, et Oceano Boreali, in Ortu
Volga et Tanai fluminibus à Tartaria
Asiatica seceratur. in Meridie Circas-
sia et Tartaria minore. in Occatu veri
Polonia Lithuania et Curlandia regioni-
bus terminatur.

§. 3. Fluvii majores, qui in Oceanum *Sequenti*
effunduntur quinque occurrunt. 1. Dvina *Postpon*
Polonica s. Dvina ex Lithuania finibus
in sinum Livonicum exit. 2. Dvina Rus-
sica s. Dvina Duna Volvoda, et Suchar-
na adpoluta in mare Album illabitur.
3. Volga veteribus Rha et Ael dicta
devolvitur

devolvitur in Caspium pelagus. 4 Tanais
s. Dni Europam ab Asia discriminat, et
Pahidi Neotidi immiscetur. 5 Danapij
s. Dnieper seu Borystenes ex Moscovia
per fines Polonia in Pontum Euxinum pro-
volvitur.

Intepone §. 3. Montes et fluv. propemodum
immensa per regionem Borealem usq. in
Asiam propagantur, quorum sunt Alphei
qui et Armatici montes in regione Perso-
ra Europae atq. Asiae collimitium ob-
sident.

§. 5. Russia est duplex Russia s. Tar-
taria Asiatica, de qua in Asia, et Russia s.
Moscovia Europaea, quae regiones 3 com-
plectitur 1 Lapponicam Moscoviticam.
2 Ditionem Svecicam 3 Russiam seu
ptemtrionalem. 4 Russiam Meridio-
nalem. 5 Ukrianiam Cosacorum re-
gionem. De quibus per ordinem.

§. 6. Laponia Moscovitica s. Lapland
s. Laponskaia Zemla trans mare Abum
incultae est, et in ditiones tres divisa, quar.
Ima est Leporia Navitima s. Mavemant-
skoe Leporia

229
De Moskovia.

coie Leporia. In qua kola Imperium
2da Leporia Tertia s. Trestkoe Leporia
orientalis ubi Warsiga oppidum praestans
Nari Albo adfixum 3tia est Leporia
Grandvicensij s. Dielo Morskoe Lepo-
ria ubi Kadalex seu Cadelexia oppidum
ad excessum Narij Albi.

§. 7. Ditio Svecica tribus distinguitur.
Provincijs. Finnia, Ingria, et Livonia.

§. 8. Finnia Russica s. Russica Fin-
land Tschuchinij Russicae Provincij tri-
bus absolvitur. Quarum Ima est Kex-
holmia s. Kexholm, ubi Kexholm s. Kex-
holmia, Russij Carelugorod dicta urbs
munita et Provincia prima. 2da Carelia
s. Carelien Karelya ubi Wiburg s. Vi-
burgum urbs munita et Episcopalis cum
Porta, Cronstade Corona oppidum urbi
Petropolitana Propugnaculum obversum.
3tia Kimerogordia s. Kimerogorod s.
1793. ad Russiam accessit. ubi Fredrickes Lu-
fen s. Friden's domus oppidum praestans ad
finem Finnicum.

Caput 16 Sectio I

S. 9. Ingrja s. Ingermannland ubi A. Petersburg Petroburgum s. Petropoly in sinus Finnicis ora extrema Imperii Rusiæ caput, ac Imperatoris, atq; Academiæ sedes, mercatu et munitionibus non minus quam splendore insignis. Stottenburg s. Stottenburgum. Schlitzelburg vel Orischelburgum. Schlitzelburg vel Orischelburgum Propugnaculum validum.

S. 10. Livonia Liefland in Regiones tres dividitur. Quas. I Esthonia s. Esthonia ubi Reval s. Revalia urbs magna et Comitiarum insignis. Narva urbs permunita cum arce Inwangrod in confinio Ingrjæ cum arce Pernau s. Pernavia, urbs nobilis, arce et Academiâ Jara Littandia Setten per Duinam fluvium à Curlandia dividitur. ubi Riga urbs primaria, mercatus Gymna sio florens. 3 Insula inter sinum Livonicum et Mare Balticum duas Dagho s. Daghoa Insula parva cum Paden et Daghenot castris. Oesel s. Osilia, Semeburg et Arensburg castris munita.

S. 11. Russia Septentrionalis Rus sive magna

De Moscovia.

sive magna Provincia Occidentales s. et Partia Orientales. 7 ambitu suo complectitur. Quæ sunt 1ma Carolia Rus sica s. Karga Polska Karolia ubi Soma oppidum tenue. 2da Cargapolia Ducatu Kargapolstkie Leniastrow ubi Kargapol s. Cargapolia urbs lauri adjecta. 3tia Va ga Provincia. 4ta Onega regio, Inqua Onega Promontorium. 5ta Divina olim Hol magardia Regni titulo insignita et Partia magna Provincia prima, infra Mare Al bicum. Ubi Archangel s. Archangeleno Emporium portu et commerciis Europæ orum celebratissimum. 6ta Juhora s. Juhoria, Juhorska Hungarorum sicut exi stimatur sedes antiqua. Ubi Mezzen s. Mezzena. Mezzena oppidum. 7ma Pet Zora s. Juhoria oppidum primum. 8ma Pet Zora Provincia. s. Pet Zorskaja condita Regio nis part extrema à Montibus Ripheis in sepa. Ubi Pet Zorskoy s. Pet Zora Sive Permia magna s. Permika Welikaja urbs ampla Archiepiscopatus designata.

Gna Zora

Caput 16 Sectio I.

per amplum, et illustre.

1ma Volodomeria Ducatus Kniastwo
Wolodomitskie Volga amne terminatur.
ubi Waledimier Waledimeria olim ducum
Rusie sedes inchoata nunc oppidum medio-
cre.

10ma Novogardia Inferior Ducatus Kni-
astwo Niski Novogradskie. ubi Niski No-
vogorod. Novogardia Inferior, ubi petra
imposita et mercatu clara.

11ma Rezania Ducatus Kniastwo Re-
zanskie Tartarorum depopulationi obno-
xius. ubi Rezan Rezania. oppidum
Princeps. Peranslaw Revansleoi Peres-
lavia Resanensis urbs frequens muro cin-
cta et Archiepiscopatu ornata.

12ma Worotinenfis Ducatus Kniastwo Vo-
rotinskia. ubi veretia s. Vorotinum oppidum
mediocre et munitum.

13ta Ukraina Rusia seu Cosocor. Regio
Ukraina Rusia minoris Provincia prima in-
ter Tanaim et Dori sthenem amnes ubi Kiow
Scovia caput est Regionis.

14ta Novogardia Severia Ducatus
Kniastwo

De Moskuvia

Kniastwo Novogorod Sewietskia Rusia
minoris Provincia, ubi Novogorod Sewer-
skoi s. Neapolij. s. Novogardis Severia. s.
dura laxioris.

15ta Czernichovia Ducatus Czernikow Rus-
sia minoris pars, ubi Czernikow s. Czerni-
koria oppidum parvum propugnantis commu-
nitum.

16ta Ducatus Smoleensis Kniastwo Smo-
lenskie. A^o 1686. Polonis ereptus et Rusia
Abse intestus. ubi Smolensko Smolensci-
um munimentum ad Dori sthenem amnem
validissimum.

17ma Ducatus Biela Alba Rusica Kni-
astwo Biela Ruskoiskie exilij in Rusia Al-
ta. ubi Biela Bialskaja Alba Rusica
oppidum Princeps, minus tamen celebre.

18va Rusovia Ducatus Rescow Kni-
astwo Reskowskie in Rusia Alba. ubi
Rescow Rezena, Resovia, oppidum in pigne-
aria gemina confirmatum.

S. 13. Extra Rusiam Rusorum Impera-
tori parent in Europa Finnia. hec pars
cum Ingria et Livonia. in Asia Siberia tota

et pretere

Capitulum 16. Lectio 1.

et praeterea caput Astracani et circa Regnum Tartaria meridionalis.

§. 14. Archiepiscopus Metropolitanus in Russia sunt 4. in Novogardia Rostov Casan in Tartaria, et in Curia Imperatoris. Suffraganei 8. Academiae 9. Petropoli, Perna via, qua anno 1699 Decretum translata est, Moscoria, Kiovia. Sedes et Palatia Regia Petropoli. Moscoria. cum opriyda, Simi. Iov. Novistol, et Zaritzka palatib.

§. 15. Regio haec ad Septentrionem ferilis ac rigidi, austriam versus ditius et admodum calidi soli. diversum ferunt, ac piscium genus praefert, Sylvis, campisq; spatiosis distincta. Res quas praefert, sunt. frumentum, Cerealis, triticum, Vinum, Pecus, feras, pisces, Avibus Sylvestres omnis generis, cum primis ursi, si, Uris, Martes, et Mustelle. Lepus, Mures Pontici, vulpes atris niveiq; coloris, Mel ceraq; Vini defectus ex Gallia, et ex Regno Astracani ubi Petrus I vitas conferere iussit, Suppletur.

§. 16. Inevla divertit sunt ingenii: Sappones

232
De Moscoria.

Sappones, Samoiedi, Zitanii, Tartari, Cosaci, asperiores, et inultiores; Rusi, atq; Livones mansuetiores.

§. 17. Reditus Publici ex portorio vestigali, tributo ordinario, Saltu, Pecoris, Corvi Popinarumq; centu et propriis Principis possessionibus per amplis in Imperatoris curiam redundant.

§. 18. Vires Rusi. praeter Tartarorum et Cosacorum legiones ad 300,000 militum stipendiariorum exurgere possunt. Et praeterea Navis in Mari Baltico valida habetur.

§. 19. Religio Graecorum ritu instituta ab Archiepiscopis et Episcopis dirigitur. Lutherana et Helvetica confessioni quoq; libertas datur.

§. 20. Regimen apud Rusos est Monarchicum cum Imperatoria auctum dignitate, quod Petri, atq; Joannis Imperatoris posteris relictum. Hodie imperat Carolus Petri ultimi Ducis Holstiae Gotterpiensis hoc mortuo, conjunx, qui Carolus erat Saxonis Elizabetha Anna Petrovna ex Carolo Fridenico Duce Holstiae filius.

Lectio

Caput 16. Lectio II.

SECRETIO II^a

De
VKRAINA

COSACOVM REGIONS

S. 1. Ukraina id est Regio finitima
et a Cosacis inhabitatoribus Cosacorum dicta
Provincia Australem Russiam minoris oram
in Tartaria minoris limite infedit.

S. 2. Regio haec ab ortu fluminis Tanais
a Tartariis Asiaticis est discretu. Ad Septem-
trionem Russiam ad Meridiem Tartari Europaei
ad Occasum Poloni, qui Borystene flumine
continentur obiacent.

S. 3. Flumina majora duo Regionem perme-
ant. 1. Tanais dum ex Russia magna delat-
us, properat in noctidem paludem. 2. Borystene
Dnieper in Sibiria montibus ortus
in Pontum Cuxinum properat

S. 4. Ukraina in Russicam et Polonicam
dispartitur. Illa scilicet Russia Russicam
nominat pars pro Nationum numero in tres
Tanattarum

De Ukraina.

Tanattarum, Bielogorodensium, et Zaporo-
vianum Ditiones divisa est.

1. Tanattae Cosacorum s. Donstkie Cosacorum ad
ortum iuxta Tanaim Flumen vergunt. In-
ter quos Trier s. Tria oppidum. Don-
stkie Cosacorum s. Tanattae Cosacorum Annotat.
sub Clientela Russorum.

2. Bielogorodensium Cosacorum Regionis
medium occupant, apud quos Bielogorod
s. Albicastrum oppidum laxum.

3. Zaporovianum Cosacorum usque ad Bo-
rysthenem amnem occupatum verum proce-
dunt Russorum Clientela subditi in quorum
ditione sunt Baturin s. Baturinum ad
fines Severiae sedes quondam Cosacorum
Principis. Circassi s. Circassia ubi pro-
pugnaculis validis communita in ripa De-
rysthenis. Kiova s. Kiovia urbs praecipua
bene munita Bevi. Atheni adspita, Archiepi-
scopi graeci, Episcopi Romani Catholici
et Academiae Russicae domicilium.

S. 5. Ukraina Polonica ad Borysthenem
Flumine usque ad Russiam propriam exten-
ditur

MS.U.

6 1

S F I R S I T

ACADEMIA ROMANA

FILIALA CLUJ

BIBLIOTECA

1998

FILM: 1

8 2 6 1 1